

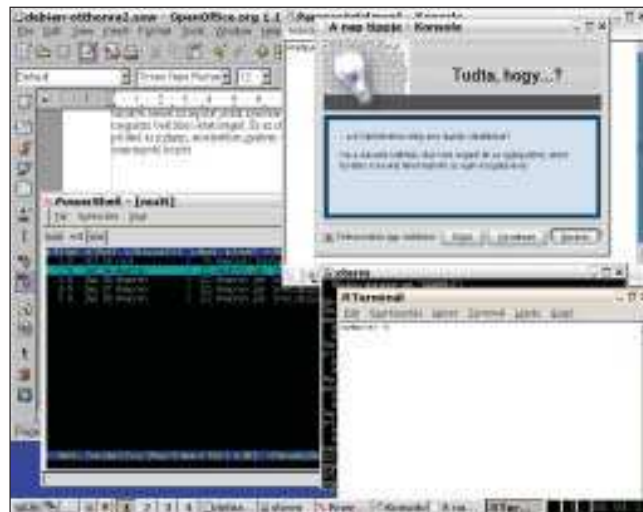
## Debian otthonra (2. rész)

Végezzünk el még néhány alapvető beállítást!

**N**os, gondolom, hogy azok közül, akik velem tartottak az elmúlt hónapban, kevesen bírták ki, hogy ne telepítenek mindenféle csomagokat a gépükre, és nagy valószínűséggel eljutottak idegeik vagy csomagfüggőségeik teljes összekeveredéséhez. Aki megélte már azt a pillanatot, amikor úgy dönt, hogy nincs mit veszítsen, letöröl minden szükségtelen csomagot, majd tiszta lappal kezd, és ezzel a felkiáltással el is röppent az egész éjszaka, annak gratulálok, a legjobb úton halad! Hiszen a filozófiai rendszerekből tudjuk, hogy az elméleti tudás rendkívül fontos, de fabatkát sem ér, ha azt nem támasztja alá gyakorlat. Illetve mintha olvastam volna valami ilyet egy szexuálterapeuta írásai között is...

De ne rohanjunk előre. Ha az előző cikk óta nem frissítetted a rendszeredet, akkor most mindenképpen érdemes megtenned. Egyszerű a történet: `apt-get update`, ezzel frissíted az elérhető csomagok listáját, majd add ki az `apt-get upgrade` utasítást, hogy le is töltsd azokat, amelyek a rendszer szerint neked kellene. Az `upgrade` parancsra nagy valószínűséggel kapsz egy hosszú listát a frissítendő csomagokról („...will be upgraded”), rosszabb esetben egy hasonlóan hosszút azokról, amelyeket a rendszer nem frissít magától („...have been kept back”). A visszatartott csomagokat is frissíteni akarjuk, ezért aztán, miután jól végigfutott az `apt-get`, indítsd el az Aptitude-ot, és vele is végezzed el a frissítést (u, majd kétszer g). Amivel többet végez az Aptitude (nagy vonalakban), az az, hogy a „menet közben szükségessé vált” csomagokat magától felrakja. Ezeket az első g utáni képernyőn zöld háttérrel sorolja fel a program. Mindkét frissítést a már ismert módon halad: a program letöltögeti a csomagokat, kibontja, majd egyesével telepíti őket.

Egy gyors megjegyzés. Előfordul, hogy csak a fontos csomagokat szeretnéd frissíteni, és jelenleg épp nem vagy vevő rá, hogy amúgy sem túl remek netkapcsolatod azzal fáraszd, hogy az `openoffice.org-bin` csomag 1.1.0-s változatáról átállj az 1.1.0-2-re, mindezt röpke negyvenegynéhány mega letöltésért cserébe. Ha ez a helyzet, az Aptitude-ban az első g után keresd ki azt a csomagot, amit nem szeretnél letölteni, majd nyomj rajta egy egyenlőségjelet (=). De ha már így előreszaladtunk, és tényleg van a gépen OpenOffice.org, felhívom a figyelmezteteket a már említett, binárist telepítő csomaghoz fűzött megjegyzésre: ha frissítetted a program által használt valamelyik könyvtárat (xlibs, libc6, libstdc++5, libgcc1, libfreetype6, libart-2.0-2, libfontconfig1, libxaw7), utána futtasd le a `/usr/sbin/oooprelink` programot. De ismét csak ne rohanjunk úgy előre! Először is, van-e egyáltalán grafikus felület a gépen? Az X beállítását már többször megrágtuk az újságban (Linuxvilág 2003. április: XF86Config-4, 2002. június: Grafikus meghajtók Linux alatt, 2002. október: Egy másik környezet). Ma már a rendszer szerencsére nagyon jó eséllyel kitalálja nekünk, hogy milyen képességekkel rendelkező videokártyánk van, és a fontosabb alapbeállításokat el is végzi. Gond akkor adódik, ha abban a szerencsés helyzetben vagy, hogy egy újabb videokártyával bírsz, például egy új laptopba épített ATI Radeon IGP 340M (kis Compaqomhoz ilyen tartozik).



1. kép Terminálablakok garmadája

Ehhez a kártyához a rendszer telepítésekor nem találtam használható meghajtót, az X pedig nagy bátran a Vesa meghajtót ajánlja. Szerencsére nem CRT-vel szerelt laptopom van, valamint a legvadabb játék, amit mostanában játszom, a webszerkesztő program, így a 60 Hz-es frissítés nekem elfogadható.

Jó, jó, elismerem, ez egy eléggé „savanyú a szőlő” megoldás. Az igazat megvallva az Xi Graphics Inc. május közepén közhírré tette, hogy kereskedelmi terméként forgalomba hozott egy remek meghajtót ehhez a videolapkához (☞ <http://www.xig.com/Pages/PrReleases/PRMay03ATI-IGP-340M.pdf>), a baj csak az, hogy nem szívesen fizet érte az ember. Na, azért nem olyan rossz a helyzet, a happypenguin.org oldalon (☞ <http://www.happypenguin.org/forums/viewtopic.php?t=835>) például valaki a 320M-essel szerelt gépével 480 fps-t mért 1024×768-ban (Warcraft3). Ehhez csupán újra kellett fordítsa az X-et és a rendszermagot a megfelelő foltokkal. Ehem, a kiegészítések fejlesztését a bugzállán követik (☞ [http://bugs.xfree86.org/show\\_bug.cgi?id=314](http://bugs.xfree86.org/show_bug.cgi?id=314)), már a 4.4.0-s X-hez is készült, a baj csak az, hogy Debian alatt – véleményem szerint – az X házi fordítása és telepítése pont annyira egyszerű, mint felprogramozni egy kávéfőzőt titkárnői feladatok elvégzésére. Tehát, ha valakinek tényleg rengeteg ideje van, és egy játékra kihelyezett gépet akar készíteni, a legjobb, ha egy külön telepítést készít. Ezen a külön rendszeren aztán saját magot is fordíthatsz, csak a szükséges elemeket használva, és nem is kell felrakni rá mindenféle egyéb csomagot, így nem lesz gond a frissítésekkel sem.

De térjünk vissza a cikk eredeti vezérfonalához. Tehát van egy grafikus felületünk, ami rossz esetben csak Vesa módban (még rosszabb esetben FrameBuffer vezérlővel) működik. A grafikus felület önmagában nem elég, szükséged lesz ablakkezelőre is. Ahogy azt egy korábbi cikkben kiveséztem (Linuxvilág 2002. október: Egy másik környezet), az ember több irányba is elin-

dulhat: a Gnome zászlóshajójaként törhet át az Északi-tenger jégtáblákkal tarkított habjain, a három szent betű, a K, a D és az E alatt számolgathatja a fogaskerekeket, vagy választhat egy gyors és üzembiztos, ellenben fapados ablakkezelőt. Mivel most a rendszer alapjait építjük fel, mindenképpen azt ajánlom, hogy amíg gyakori újraindítások várhatók, a harmadik lehetőséget válaszd. Javaslatom tehát az IceWM. Tudom, hogy számos más, remek ablakkezelő is van, és tényleg érdemes



2. kép Locales

kipróbálni őket, de idővel úgyis körbenézel a kínálatban, ha olyan igényed támad, amire nem találsz itt megoldást. Ha már fut a grafikus felület (akár egy bejelentkezéskezelővel, mint például a `kdm`, a `gdm` vagy az `xdm`, akár közvetlenül a parancssorból indítva), a követ-

kező lépés, hogy gyorsan használható környezetet alakítsunk ki. Figyelem, a most következő leírást megrögzött angolul beszélők, ékezeteket nem ismerők és egyetemi kollégiumban lakók nyugodtan kihagyhatják! Tehát a „hogyan varázsoljuk magyarrá a rendszert?” kérdéstről van szó. Ugyancsak egy korábbi cikkben már részletesen végigvittük a folyamatot (Linuxvilág 2002. október: Debian Woody 3.0), a lényeg: első körben érdemes telepíteni a `locales` csomagot (`apt-get install locales`), majd beállítani, hogy milyen környezetekre készüljön fel a rendszer (négy igazán érdekes van számunkra, ezek a következők: `en_US ISO-8859-1`, `en_US.UTF-8 UTF-8`, `hu_HU ISO-8859-2`, `hu_HU.UTF-8 UTF-8 locales`). Ezek után telepíts a számodra érdekesebb csomagokat Adeptitude-ből (érdemes a listát szűkíteni – `1` – például a `~d8859|~dhungar` feltétellel).

Mindenképpen szánj időt a csomagok megismerésére, ez egyszer elkerülhetetlen. Később úgyis ismerősként köszönnek majd vissza, de addig legalább egyszer érdemes végigböngészgetni, hogy milyen csomagok lehetnek érdekesek, az izgalmasabb csomagoknál esetleg a függőségeket is megnézheted. Ha már van grafikus felületünk, gyorsan ismerkedjünk meg a legfontosabb és leggyakrabban használt programmal: a grafikus terminállal. Újabb néhány perc kötelező foglalkozásként telepíts a gépedre legalább négy terminálprogramot, és próbáld is ki őket alaposan: az első az `xterm`. Előnye, hogy szinte mindenhol megtalálod, gyors és megbízható. A második az `rxvt`, azok kedvence, akik a mikroméretű programokra buknek. Az „okos” terminálprogramok közül kettőt érdemes ismerni: a `konsole`-t, ami a KDE alapértelmezettje, valamint a `vetélytárs gnome-terminal`-t. Mindkettő jól használható, mindkettő támogatja a többblapos üzemmódot (több terminált nyithatsz egy ablakban, mindegyiket egy füllel jelzi a program), mindkettőhöz hozzá kell szokni. Tudását és teljesítményét tekintve remek középutat jelent szerintem a `powershell`, mindenképpen érdemes kipróbálni, megnézni a beállítási lehetőségeit (lásd az 1. képet). És az utolsó kategória a különcöknek szól: a többnyelvű terminálok, például az `mlterm`, amelyekben

gyakran egy gombnyomásra lehet váltani a nyelvek (vagy akár az írásirányok) között.

Utolsó „felkészítő” tevékenységként egy karakteres szerkesztőprogramra lesz szükségünk. Olyanra, amit tudunk majd terminálból használni. Ebből van talán a legtöbbször Linux alatt. Ha egy programozójelölt be akarja írni a nevét a történelemkönyvbe, valami maradandót kell alkotnia. Sokan igyekeznek ezt egy huszonnolcezedik szerkesztőprogram megírásával megtenni. Ezek közül a programok közül is érdemes – legalább alapszinten – megismerni néhányat, hiszen bármikor előfordulhat, hogy nem a saját gépünkön kell valamilyen beállítást elvégezni, és éppen nincs netkapcsolat, hogy kiadhassuk az `apt-get install joe` parancsot. Nézzük csak, mik azok, amelyekre mindenképpen érdemes rászagolni? (A „rászagolás” alatt azt értem, hogy próbából hozz létre egy fájlt a kérdéses programmal, amely legalább két bekezdés hosszú; legalább az egyik sor legyen több mint 80 karakter, és utána még el is tud menteni azt. Haladóknak a keresés-csere szolgáltatás kipróbálása is kötelező!)

Az alaptelepítésben mindenképpen találunk valamilyen `vi`-leszármazottat (lásd még bővebben a 78. oldalon). Erről a rossz nyelvek szerint kettő dolgot kell tudni: az egyik, hogy a fanatikuskok kéjesen magyarázzák meg bárkinek, ha kell, napjában ötvenszer, hogy ezt nem „ví”-nek, hanem „víjáj”-nak kell ejteni, a másik pedig, hogy a `:q!` kombinációval tudunk kilépni belőle a változások mentése nélkül. Hasonlóan ősi vonalat képviselnek az Emacs család tagjai, bár itt már a kiejtésben is vita van az „emacs”-osok és az „imeksz”-esek tábora között. Valójában mindkét szerkesztő rendkívül jól és hatékonyan használható, de a használatukhoz nagy gyakorlat szükséges. Grafikus felületen alapprogramnak számít még az `xedit`, amit sok program használ külső forrásmegjelenítőként. Bár nem terminálon futó program, érdemes legalább egyszer próbára tenni.

A gyarló emberek számára találták ki a felhasználóbarát szerkesztőket, amelyek legalább annyi infót adnak, hogyan tudhatunk meg többet a használatukról. Némelyik még a kiadható parancsok listáját is megmutatja nekünk. Ide tartozik a (gondolom, az olvasók által is jól ismert) Midnight Commander szerkesztője, az `mcedit` (Linuxvilág, 2001. június-július: Szerkesztők háborúja (3. rész)) vagy a régi WordStar-parancsokat használó `joe` (Linuxvilág, 2001. április: Szerkesztők háborúja (1. rész)) is. Ezek könnyen használható és emberi léptékű programok, és nagy valószínűséggel a legtöbb rendszeren jelen vannak. Ugyanebbe a kategóriába tartozik a `pine` levelező-program szerkesztője, a `pico` (Linuxvilág, 2001. május: Szerkesztők háborúja (2. rész)), ami külön programként is remekül használható. Olyannyira kedvelt kis program, hogy a rendszerfelügyelettel kapcsolatos legújabb „de facto” szerkesztő, a `nano` is ez alapján készült. Ha tehát szerkesztőt kell ajánlanom, akkor a `nano` az, hiszen egyrészt könnyű megtanulni használni, másrészt a mérete és megbízhatósága miatt szinte minden alaprendszernek és helyreállító rendszernek a részét képezi. A következő részben egy cseppet körbenézzünk a hangok terén, majd elkezdünk böngészni!



Szy György (Szy.Gyorgy@linuxvilag.hu)

A Linuxvilág főszerkesztője,  
a Kiskapu Kiadó vezetője.  
Mindenki levelét örömmel várja.